

GERONTOLOŠKO IZRAZJE

ZAPOSLENI DRUŽINSKI OSKRBOVALCI

angleško: *employed family carers*

Družinski oskrbovalec je družinski član, ki nudi dolgotrajno oskrbovalno pomoč svojcu. Družinski oskrbovalci tvorijo okrog devetdeset odstotno večino v skupini neformalnih oskrbovalcev. V današnji Evropi oskrbujejo družinski in drugi neformalni oskrbovalci od dve tretjini do tri četrtnine ljudi, ki potrebujejo redno pomoč pri osnovnih in podpornih vsakdanjih opravilih; v oskrbi sodeluje okrog 20 % prebivalstva.

Pojem zaposleni družinski oskrbovalec ima dva pomena: 1. družinski oskrbovalec, ki oskrbuje svojca ob svoji redni zaposlitvi, 2. družinski oskrbovalec, ki je v sodobnem sistemu dolgotrajne oskrbe zaposlen kot oskrbovalec družinskega člana.

Pri **družinskih oskrbovalcih, ki opravljajo to vlogo ob svoji redni zaposlitvi**, so ključni problemi in naloge: njihovo usklajevanje poklicnega dela z oskrbovanjem, njihova preobremenjenost in izgorevanje, javna razbremenilna pomoč zanje ter razvoj načinov za krepitev njihove oskrbovalne kondicije. Raziskave se pogosto posvečajo razmerju med poklicnim in zasebnim življenjem neformalnih oskrbovalcev. Pojem *ravnovesje*, ki ga pri tem pogosto uporabljajo, nekateri problematizirajo, ker ne izraža kompleksnosti in ambivalentnosti; predlagajo pojme: *dopolnjevanje, koordinacija, usklajevanje ter povezava med poklicnim in zasebnim življenjem*. Dokaj dobro je raziskana tudi

telesna, duševna in socialna obremenitev družinskih oskrbovalcev ter nevarnost za njihovo izgorelost. Na osnovi teh spoznanj ter dejstva, da ne obstaja ustrezna alternativa za neformalno oskrbo, se v Evropi naglo razvijajo razbremenilni programi za družinske oskrbovalce ter delovno pravne prilagoditve njihovega službenega dela. Izziv za ustvarjalnost psihosocialnih strok pa ostaja razvijanje učinkovitih načinov za krepitev telesne, duševne, duhovne in socialne oskrbovalne kondicije; dobre teoretične in metodološke osnove za ta razvoj so na primer v psihologiji smisla Viktorja E. Frankla in Elisabeth Lukas.

Oskrbovalci družinskega člana so nova kategorija, ki so jo uvedli sodobni zakoni o dolgotrajni oskrbi po Evropi. Družinskim oskrbovalcem dajejo možnost, da so za oskrbovanje svojega družinskega člana zaposleni in plačani iz javne blagajne za dolgotrajno oskrbo. To možnost predvideva tudi zadnji predlog slovenskega zakona o dolgotrajni oskrbi (jeseni 2020). Po njem bo družinski oskrbovalec pri 4. in 5. kategoriji – to je pri največji odvisnosti družinskega člana od tuje pomoči – lahko polno zaposlen z minimalno plačo. Javni stroški iz pravic do dolgotrajne oskrbe so v tem primeru isti, kakor če bi bil oskrbovanec nastanjen v ustanovi. Življenje doma je za večino oskrbovancev velika prednost pred ustanovo, tveganje zaradi manjše strokovne usposobljenosti pa se preprečuje z usposabljanjem in s kakovostno organizacijo oskrbovalcev družinskega člana.

J. Ramovš